

PLAN MOT
KRÄNKANDE
BEHANDLING,
TRAKASSERIER OCH
SEXUELLA
TRAKASSERIER LÄSÅR
20/21

Mårtenskolan

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Följande verksamheter omfattas av planen	4
1.2	Skolans ansvar	4
1.2.1	<i>Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier</i>	<i>4</i>
1.2.2	<i>Skyldighet att anmäla</i>	<i>5</i>
1.2.3	<i>Ansvar</i>	<i>5</i>
1.2.4	<i>Lagstiftning</i>	<i>5</i>
1.3	Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
1.4	Ansvarig rektor	6
1.5	Förankring av planen	6
2	Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge	8
2.1	Delaktighet	8
2.1.1	<i>Elevers delaktighet</i>	<i>8</i>
2.1.2	<i>Vårdnadshavarnas delaktighet</i>	<i>8</i>
2.1.3	<i>Personalens delaktighet</i>	<i>9</i>
2.2	Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder	9
2.3	Beskrivning av nuläge	10
3	Analys och åtgärder för läsåret 20/21	13
3.1	Analys	13
3.2	Nya mål, insatser och åtgärder	16
4	Bilaga 1: Begrepp och definitioner	18
5	Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder	20
6	Bilaga 3	23

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 Trivselregler

Bilaga 2: Bilaga 2- Rutinga°ng - Enskilt strukturerat samtal vid misstanke om kra°nkning samt uppfo°ljningssamtal (pdf)

Bilaga 3: Bilaga 3 Rutiner fo°r akuta situationer Tuna, Ma°rten, Grundsä°r(2020_2021) (pdf)

Bilaga 4: Bilaga 4_ Rutinga°ng - Anmä°lan om kra°nkande behandling (2020_2021) (pdf)

Bilaga 5: Bilaga 5- Skolans rutinga°ng vid missta°nkta kra°nkningar (pdf)

1 Bakgrund

1.1 Följande verksamheter omfattas av planen

Mårtenskolan (F-6) och fritidsverksamhet, till och från samt under skolgång.

1.2 Skolans ansvar

Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. De ska aldrig behöva utsättas för kränkningar, det vill säga sårande eller förnedrande behandling, varken från lärare och personal på skolan eller från andra elever.

Skolan har ansvar att förhindra att elever behandlas illa och det regleras i skollagen och diskrimineringslagen. I dagligt tal brukar man kalla återkommande kränkningar för mobbing, men det är inte ett begrepp som används i lagstiftningen. Istället används begreppen kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier (se även bilaga 1 om begrepp och definitioner).

1.2.1 Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

På varje skola ska det enligt skollagen finnas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Det målinriktade arbetet omfattar att främja, förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder man avser att påbörja eller genomföra det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska vara med i efterföljande års plan.

Enligt diskrimineringslagen ska skolan arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Varje verksamhet ska ha riktlinjer som visar att sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Varje skola ska också ha rutiner som dels klargör hur verksamheten ska agera om trakasserier påstås ha inträffat, dels anger vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ska ansvara för att händelsen eller påståendena utreds.

De sju grunderna för diskriminering:

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

För skolorna i Lunds kommun väljer vi att ha en samlad plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är viktigt att all personal och även eleverna och deras vårdnadshavare känner till planen.

1.2.2 Skyldighet att anmäla

En lärare eller annan personal på skolan som får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. Rektorn är skyldig att anmäla det till huvudmannen. När det gäller kränkande behandling är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i de fall kränkande behandling konstaterats, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

1.2.3 Ansvar

Huvudmannen, i detta fall Lunds kommun, har det yttersta ansvaret för att skollagen och diskrimineringslagen följs. I Lunds kommun har huvudmannen delegerat dessa ansvarsområden till respektive skolas rektor.

För verksamhet som avses i skollagens 25 kapitel (exempelvis öppen förskola och öppen fritidsverksamhet) och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet gäller plikten att anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier för den personal som huvudmannen utser.

1.2.4 Lagstiftning

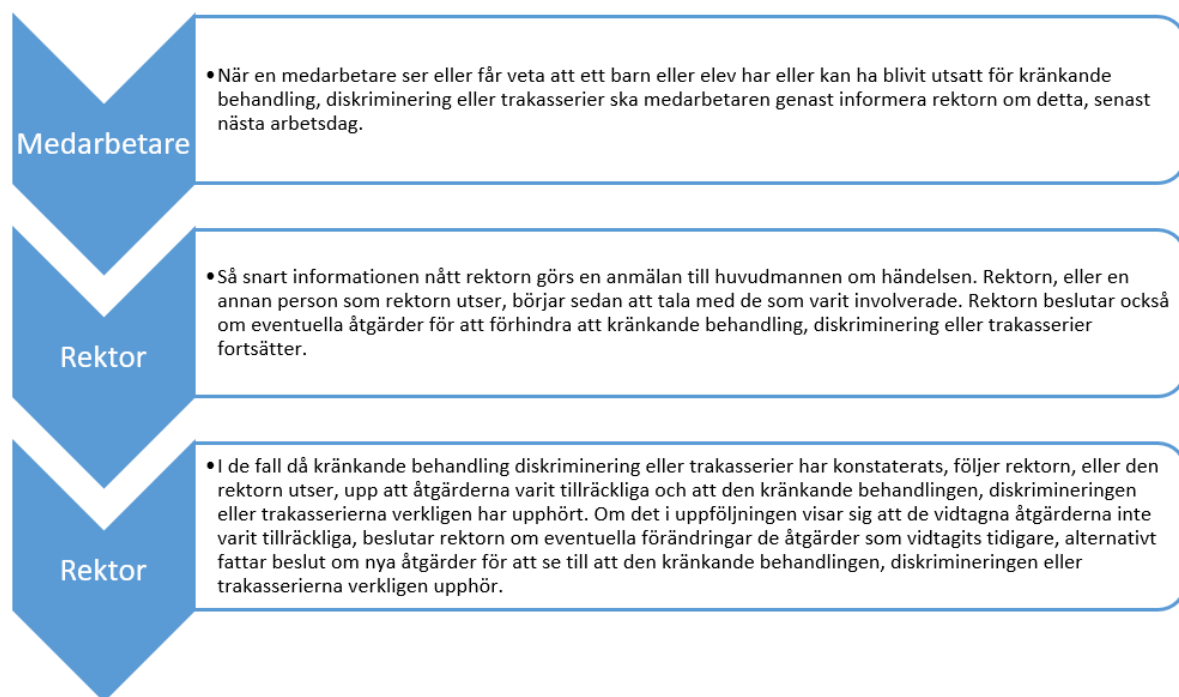
Lagstiftning som styr ovan beskrivna skyldigheter att arbeta mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns i:

- Skollagen kapitel 6, 6-10 §§
- Diskrimineringslagen kapitel 16, 18-20 §§

1.3 Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier

Barn- och skolförvaltningen har tagit fram en förvaltningsgemensam rutin som används när skolan fått veta att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier av en annan elev eller av personal. I dessa fall ska personalen informera rektor omgående i enlighet med 6 kap 10 § skollagen, eller 2 kap 7 § diskrimineringslagen (anmälningsplikt). All personal inom förvaltningens olika verksamheter omfattas av bestämmelserna.

Rutinbeskrivning när ett barn eller en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier:

1.4 Ansvarig rektor

Ana-Maria Rodrigues Friede

1.5 Förankring av planen

Information via skolans hemsida

Nyupprättad plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier finns publicerad på skolans hemsida till vårdnadshavare, elever och personal.

Information till vårdnadshavare

Planen delges vårdnadshavarna i samband med föräldramöte. Alternativt, som under Coronapandemin när vanliga föräldramöten ej kan hållas, skickas information om den nya planen ut som ett meddelande till vårdnadshavarna via Unikum från mentorerna i samband med att den publiceras. På lågstadiet sker information kring detta även genom veckobrev och på informationstavlan utanför kapprum.

Information till personal

Varje hösttermin går representanter från skolans *Trygghetsteam* igenom den nyupprättade planen vid en arbetsplatsträff, alternativt vid ett stadiemöte eller en arbetslagsplanering i samband med att planen är färdigställd.

Nya medarbetare får kännedom om *Plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier* av rektor alternativt delegerad lärare som en del av introduktionen.

Skolans och kommunens rutingång vid kränkningar eller misstänkta kränkningar samt tillhörande blanketter och stödmaterial finns publicerat digitalt till all personal och sätts även upp på strategiska platser inne i skolbyggnaden för att synliggöra och säkerställa att personal enkelt kan fullfölja skolans och kommunens riktlinjer. Elevernas trygghet och trivsel är prioriterad och därför arbetar skolans *Trygghetsteam* tillsammans med personal fortlöpande med detta.

Information till elever

Plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier presenteras för varje klass av mentorerna i samband med en rådstid under höstterminen. Vid detta tillfälle går mentorerna igenom planens innehåll. Ett speciellt fokus riktas vid skolans rutingång vid misstänkta kränkningar och var eleverna ska vända sig vid en kränkning eller misstänkt kränkning. Vid detta tillfälle betonas skolans värdegrund och nolltolerans mot alla former av kränkningar, diskriminering och trakasserier.

Skolstartsguiden Utöver mentorernas information om planen till eleverna, och för att säkerställa att alla elever tar del av skolans likabehandlingsarbete, planeras en digital skolstartsguide att tas fram under läsåret 2020/2021 och därefter visas för samtliga elever. Guiden anpassas efter varje stadium och elevernas ålder med elevnära exempel med syfte att ge eleverna en överblick över hur skolan arbetar med likabehandling och skapa trygghet. Eleverna får i guiden information om skolans värdegrund och nolltolerans mot kränkningar, diskriminering och trakasserier samt skolans rutiner vid misstänkta kränkningar. Eleverna får i guiden veta var de ska vända sig om de själva blir utsatta för en kränkning eller får kännedom om att någon blivit utsatt. I guiden presenteras aktuella vuxenstöd i *Trygghetsteamet* inklusive skolans kurator så att eleverna vet var de kan vända sig om de har ytterligare frågor.

Skriftlig information om var eleverna ska vända sig vid kränkningar eller behov av stöd, inklusive skolans Trivselregler, finns uppsatta på skolans väggar.

Skolans rutingång vid misstänkt kränkning

Se bilaga *Rutingång vid kränkningar* (bilaga 4) för en tydlig översikt över skolans rutingång.

2 Föregående läsars arbete och beskrivning av nuläge

2.1 Delaktighet

2.1.1 Elevers delaktighet

Eleverna på skolan görs delaktiga i arbetet med likabehandlingen på flera sätt. Nedan följer några av dessa som exempel.

Elevråd

En gång i månaden samlas en representant från varje klass där frågor om trygghet och andra önskemål tas upp. Elevrådet hålls av en representant ifrån trygghetsteamet samt av biträdande rektor.

Klassråd

Klassråden sker oftast varje vecka i alla klasser och där tas frågor upp som rör hela klassen och frågor som rör hela skolan tas vidare till elevrådet. I åk 5-6 används även klassrådstiden för värdegrundsarbete av kurator och pedagoger.

Trivselenkäten

I den årliga *Trivselenkäten* deltar samtliga elever på skolan och ger därmed sin bild av hur trygg de upplever skolan vara samt identifierar eventuellt upplevda otrygga platser och om de utsatts för någon typ av kränkning eller diskriminering. Enkäten är skapad i enlighet med GDPR och är därmed anonym, men fungerar som en viktig del i kartläggningen av nuläget för skolans samtliga elever gällande trygghet, eventuell förekomst av kränkningar och diskriminering, arbetsro samt trivsel. Trivselenkätorna anpassas efter elevernas ålder och genomförs samtidigt i alla stadier. Resultatet sammanställs av representanter i *Trygghetsteamet* som även analyserar resultatet.

Trivselregler

Skolans *Trivselregler* kommer att tas fram av samtliga klasser på Mårtenskolan och sammanställas av Trygghetsteamet i samråd med elevhälsan och skollädaingen. Trivselreglerna uppdateras varje läsår.

Utvecklingssamtal

Vid utvecklingssamtalen får eleven möjlighet att samtala om sin upplevda trivsel och trygghet i skolan.

Kommunikation mellan elever och personal

Eleverna ska alltid vända sig till någon vuxen på skolan vid en misstänkt kränkning eller andra frågor som rör elevernas trygghet och trivsel. Elever har även möjlighet att boka samtal med skolans kurator vid behov, eller för att framföra önskemål och synpunkter som i sin tur kan lyftas i *elevhälsoteamet*.

2.1.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Utvecklingssamtal

I samband med utvecklingssamtalen som sker i början av varje termin lyfts frågor som rör elevens trivsel och upplevda trygghet i skolan. Vårdnadshavarna har i detta forum möjlighet att framföra sina tankar eller frågor kring skolans arbete med likabehandling.

Föräldramöten

Vid föräldramöten får vårdnadshavare information om skolans *Plan mot kränkande*

behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. (Under omständigheter då föräldramöten ej är möjliga, t.ex. på grund av COVID-19 pandemin, sker denna information istället digitalt via utskickad information från mentorerna i Unikum i samband med att planen publiceras).

Via skolans hemsida

I *Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier* som finns publicerad på skolans hemsida redogörs för aktuella kartläggningar och nuläge samt vilka främjande och förebyggande insatser skolan har genomfört samt planerar att genomföra. Vårdnadshavare får genom planen insyn i skolans arbete med likabehandling och har alltid möjlighet att framföra sina åsikter och synpunkter till skolan i kontakten med mentorer, sociala mentorer, elevhälsan eller *Trygghetsteamet*. Tankar och synpunkter från vårdnadshavare lyfts i *Trygghetsteamet*, som en del i att skapa delaktighet och belysa förbättringsområden.

2.1.3 Personalens delaktighet

Trygghetsteamet

Var tredje vecka träffas trygghetsteamet där vi diskuterar *Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier* sammanställer information, diskuterar olika ärenden, handleder personal samt utvärderar planen. Personal administrerar genomförandet av trygghetsenkäten för sammanställning av Trygghetsteamet.

Arbetsplatsträffar

Vid varje arbetsplatsträff är jämställdhet och likabehandling en stående punkt där en representant från Trygghetsteamet och ibland även elevhälsan lyfter aktuella frågor samt delger viktig information och låter personalen komma till tals. Vid dessa möten får personalen tillsammans reflektera kring aktuella frågor och komma med idéer och synpunkter som *Trygghetsteamet* sedan tar med sig och lyfter vid sina möten och i samråd med skolledningen.

Personalmöten

Varje vecka finns möjlighet att vid möten lyfta aktuella frågor kring likabehandlingen och hur det ser ut med trygghet och trivsel för eleverna. Personal för fortlöpande dialoger med varandra kring nuläget i de olika klasserna och lyfter elever där personal uppmärksammat problematik gällande t.ex. konflikter eller eventuella kränkningar. Rutiner finns för att dokumentera ärenden som ska utredas. Trygghetsteamet informeras.

Via mail och samtal

Personalen har alltid möjlighet att framföra sina tankar, idéer eller förslag till representanterna i *Trygghetsteamet*, som i sin tur tar upp personalens tankar under sina fortlöpande möten. Personalens delaktighet och engagemang är en förutsättning för ett väl fungerande och förankrat likabehandlingsarbete.

2.2 Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder

Värdegrundsarbete kopplat till integritet och sexuell hälsa (F-6)

Lärarna och pedagogerna undervisade om ämnet kopplat till materialet "Stopp min kropp!". En stor del av eleverna har uppvisat en ökad förståelse för sin personliga integritet och rätten till sin kropp.

Värdegrundsarbete kopplat till källkritik och sociala medier (F-6)

Lärarna och pedagogerna undervisade i källkritik och sociala medier med filmmaterial som underlag. Det finns ett utvecklingsbehov gällande att arbeta mot att öka elevernas medvetenhet vid användning av internet och sociala medier. Det gäller källkritik och bemötande.

Värderingsövningar kopplat till kamratskap (F-6)

Lärarna och pedagogerna använde olika värderingsövningar i klassrummen där eleverna fick vara delaktiga i att föra diskussioner i grupper och medverka i fysiska övningar.

Värdegrundsarbete kopplat till barnrätt och mångfald (4-6)

Pedagogerna undervisade i mångfald kopplat till barnkonventionen och ett projekt från Rädda Barnen. Eleverna fick ökad förståelse för hur andra barn och människor har det globalt samt vilka mänskliga rättigheter som vissa länder har till skillnad från andra.

Värdegrundsarbete kopplat till normkritik och genusmedvetenhet (4-6)

Eleverna har varit delaktiga i gruppdiskussioner som pedagogerna styrt. I gruppdiskussionerna har man lyft upp sociala och etiska dilemman samt kopplat till viss filmmaterial. Eleverna fick utveckla sitt tankesätt och resonering kring oskrivna regler, sexuella läggningar och könsöverskridande identiteter.

Rastaktiviteter samt rastvärdar (F-6)

För att öka tryggheten och trivseln på skolgården och i rastmiljön har elever i åk 5 veckovis fått hålla i aktiviteter tillsammans med pedagogerna. Utöver detta har pedagogerna egna rastaktiviteter veckovis.

Trivsel- och trygghetsenkäter (F-6)

Resultatet av undersökningen visade att fotbollsplanen är en riskzon för konfliktsituationer likaså skogsområdet i anslutning till skolan och gröningen. De tryggaste platserna på skolan var mitt på skolgården och vid scenen. Majoriteten av eleverna uppger att de känner sig trygga och säkra i skolan samt att det finns tillgänglig personal vid behov av stöd. Minst två elever och max tre elever per klass uppger att de upplevde utanförskap.

2.3 Beskrivning av nuläge

Vad utmärker sig positivt?

Rastaktiviteterna har haft en positiv effekt. Många elever har varit delaktiga och positiva till insatserna. I de flesta fall har scenen på skolgården använts och det har skapat en trygg plats för eleverna då personal varit närvarande där.

Flera av de genomförda aktiviteterna har varit kopplade till olika värdegrundsteman. Bland annat har HBTQ, mångfald samt ett projekt från Rädda Barnen berörts. Genom dessa aktiviteter har syftet varit att skapa en tankeprocess hos barnen med syfte att resonera utifrån olika perspektiv, vilket startat en utveckling.

Vad behöver vi arbeta vidare med?

Fler i personalen behöver bli delaktiga i att planera och genomföra rastaktiviteter. Trivselregler ska tas fram genom elevernas delaktighet och förankras i alla klasser. Hur vi förhåller oss till varandra och håller en god ton i sociala medier.

Utveckla arbetet kring normkritik och genusperspektiv.

Förankra rutingången vid kränkingsärenden hos all personal och elever.

Rastvärdarna (pedagogerna) behöver sprida ut sig mer för att skapa ökad trygghet på de platser som elever uppgett kan kännas otrygga, t.ex. fotbollsplanen, skogen och gröningen.

Lunken - Lunds Kommuns ungdomsenkät 2020 om elevernas upplevda stress i årskurs 5, 8 samt gymnasiet årskurs 2

Lunds Kommuns årliga ungdomsenkät (LUNKEN) genomfördes vecka 4-7 2020 och besvarades av alla elever i kommunala skolor i årskurserna 5, 8 samt 2 i gymnasiet. Enkäten visade att ungefär hälften av de tillfrågade eleverna i Lund upplever stress minst en gång i veckan på grund av skoluppgifter efter skoltid. De tillfrågade eleverna upplevde stress betydligt oftare på grund av skoluppgifter efter skoltid jämfört med stress på grund av skoluppgifter i skolan.

Undersökningen visar att kön har en relativt stor betydelse för sannolikheten att ofta uppleva stress. Sannolikheten att pojkar upplever stress är betydligt lägre än sannolikheten för flickor.

Enkäten visar också att elever i årskurs 8 har en betydligt större sannolikhet att uppleva stress än elever i årskurs 5.

Faktorer som kan bidra till elevers upplevda stress

Läxor och skolarbete efter skoltid.

Generellt sett ökar sannolikheten för upplevd stress bland elever på skolenheter där det finns en högre andel föräldrar som har eftergymnasial utbildning. Det är ett samband som är starkare för flickor än för pojkar och starkare för elever i årskurs 8 än elever i årskurs 5.

Elever med låga betyg upplever mer stress än de med höga.

Stressen har ökat sedan skolreformerna 2010/11 som bidrog till större fokus på summativa betyg

Tillväxten av stress är mest tydlig för flickor.

Risker med upplevd stress

Upplevelsen av stress är vanlig hos ungdomar och är viktig att undersöka eftersom forskning visat att stress är relaterat till lägre motivation och ökad problematisk skolfrånvaro.

Med upplevelser av stress medföljer en del symptomatiska besvär som huvudvärk, magont och sömnproblem

Vad skulle kunna minska stressen?

Elever som upplever stress ofta anger läxor som ett område som skulle kunna bidra till att minska den upplevda stressen.

Forskning visar att socialt stöd från lärarna till eleverna (till exempel att läraren är hjälpsam, allmänt snäll, trevlig och intresserad av eleverna som personer) kan bidra till att minska stressen.

Arbetsro och hjälpsam återkoppling från lärarna står i samband med att elever upplever stress mer sällan.

Intressant att tillägga i sammanhanget är att *samtal om hur man kan minska stress* inte bidrar till en lägre grad av upplevd stress i skolmiljöer där det finns arbetsro, där lärarna är hjälpsamma och bidrar med effektiv återkoppling.

3 Analys och åtgärder för läsår 20/21

3.1 Analys

Trygghetsteamet har haft en överblick vid kränkingsärenden och vad som behöver utvecklas i likabehandlingsarbetet.

Det trygghetsteamet identifierat som ett utvecklingsområde är att vi måste skapa ett sätt att hantera kränkingsärenden som garanterar att alla ärenden hanteras skyndsamt. Tidigare har Trygghetsteamet haft ansvaret för att hantera alla kränkingsärenden. Detta har dock inte alltid kunnat ske skyndsamt eftersom gruppen inte haft möjlighet att ses varje dag. Därmed kommer den nya rutinen för Mårtenskolan innebära att all personal är delaktiga i att hantera kränkingsärenden enligt en nyupprättad rutingång. Målsättningen är att den nya rutingång kommer att presenteras och förankras hos all personal under läsåret 2020/2021.

På den pedagogiska kvällen 20200929 informerades all personal av kurator och trygghetsteamets representant om den nya rutingången, inklusive nuläget och med vad vi måste arbeta vidare med. Utifrån föregående läsårs kartläggningar har personalen och eleverna fått reflektera och besvara frågor som trygghetsgruppen samlat in. Syftet med reflektionsfrågorna för personalen var att gemensamt, utifrån de behov som kommit fram i kartläggningarna, besluta om prioriterade insatser och åtgärder för läsåret. Syftet var även att medvetandegöra personalen om nuläget för att skapa ett tydligt gemensamt förhållningssätt i det fortlöpande värdegrundsarbetet utifrån elevernas behov.

Nedan följer en summering av de förslag på åtgärder som personalen och eleverna gemensamt kommit överens om utifrån kartläggningars resultat och reflektionsfrågorna.

Otrygga platser Stora Mårten:

1. Vad är det som gör att dessa platser känns otrygga av eleverna? (platser som en del elever upplever som otrygga utifrån föregående läsårs kartläggningar. Se 2.3 för specifika platser)
2. Vad kan skolan göra för att dessa platser ska upplevas trygga

Elevernas svar:

- * *Ojämna lag, tävlingsmoment-konflikter på fotbollsplanen.*
- * *Få vuxna cirkulerar runt planen, i skogen eller på gröningen.*
- * *Eleverna kan skada sig i skogen.*

Personalens svar:

- * *Hårt klimat, många barn samt hierarki på fotbollsplanen.*
- * *Skogen och gröningen är svåröverskådlig, undanskymt, lätt att gömma sig.*
- * *Få vuxna på dessa platser.*

Förslag på åtgärder för att skapa trygghet för samtliga elever:

Elevernas förslag:

- * *Fler vuxna som kan stoppa bråk, dela in i jämna lag samt finnas på dessa platser, inte bara stå på mitten av skolgården.*

- * Vuxna kan delta i barnens lekar, engagera sig mer.
- * De vuxna kan ha bestämda rastplatser.
- * Barnen ska säga till direkt om det händer något och de vuxna ska ingripa.
- * Rasthjälpare och vuxna ska röra sig i skogen.
- * Begränsa antalet spelare på fotbollsplanen.
- * Gemensamma fotbollsregler.

Personalens förslag:

- * Öka vuxen närvaro, mer cirkulation.
- * Ha fler rastaktiviteter.
- * Förmedla skolans normer/regler.
- * Konsekvenser när någon inte följer reglerna.
- * Andra rastaktiviteter på fotbollsplanen än bara fotboll.
- * Anordna en fotbollsturnering för hela skolan där gemensamma regler förverkligas.
- * Nolltolerans för osportsligt beteende på planen.
- * Uppmuntra elever att tala om när något inte fungerar.
- * Lyssna på barnens åsikter.

Ensamma elever

Hur kan vi arbeta för att alla elever är inkluderade i gemenskapen och ingen elev saknar vänner i skolan?

Elevernas svar:

- * Fråga om den som står och tittar på vill vara med.
- * Vara snälla och bjuda på sig själv.
- * Rastkompisar.
- * De vuxna ska försöka få med de som står ensamma och försöka få med dem i leken.
- * Erbjuder fler rastaktiviteter så att alla har något att göra.
- * Roligare skolgård så att det finns mer att göra.
- * Leka lekar där många kan vara med.
- * Samarbetsövningar i klassen så att man lär känna varandra bättre.
- * Vuxna tar mer kontakt med eleverna.

Personalens svar:

- * Erbjuder fler rastaktiviteter.
- * Aktiva vuxna som kan leka in de ensamma barnen i leken.
- * Vara uppmärksam på de ensamma eleverna och försöka lotsa in dessa.
- * Rastkompisar/rastgrupper.
- * Arbeta ihop en vi-känsla i klasserna.

* Vuxna arrangerar samarbetslekar, gruppstärkande aktiviteter.

* Värdegrundsarbete i klasserna.

Tillit till vuxna

I kartläggningen framkom att en del elever känner att de inte har någon vuxen i skolan att vända sig till vid behov för att prata. Vad kan vi göra för att stärka tilliten och göra så att eleverna känner en trygghet och vet var de kan vända sig vid behov?

Elevernas svar:

* Kuratorn synas mer i klasserna så man kan knyta ett förtroende för hen.

* Lärare behöver ta sig tid att prata med eleverna

* Fler pedagoger ute på rasterna.

* De vuxna ska skapa tillit till eleverna och känna att man tar dem på allvar och verkligen lyssnar och bryr sig.

* Göra saker tillsammans och blanda klasserna ibland så att man lär känna fler barn och vuxna på skolan.

* Inte skratta bort våra känslor utan försöka förstå.

* Fråga hur man mår - vara uppmärksamma.

* Ta oss på allvar.

Personalens svar:

* Fler pedagoger på rasterna samt alternativa aktiviteter.

* Vuxna fråga barnen hur de mår.

* Prata med barnen om mer än skolarbete - skapa en relation.

* De vuxna ska bjuda på sig själva och ha roligt ihop.

* Alla elever är allas ansvar oberoende yrkesgrupp från städ till rektor.

* Följa upp konflikter.

* Förtydliga vem eleverna kan vända sig till.

* Arbete mellan klasserna och gemensamma aktiviteter.

Sammanfattning utifrån allas tankar och vilka behov som framkommit:

Otrygga platser:

Det som framkommit av både elever och vuxna på skolan är att pedagogerna på skolan bör cirkulera mer och röra sig på de platser som upplevs otrygga och där konflikter uppstår. Fler rastaktiviteter eller alternativa lekar bör också utökas. Dessutom önskar barnen roligare skolgård med fler lekalternativ.

Ensamma barn:

Pedagoger bör vara aktiva ute på rasterna samt rörliga. Gemensamma aktiviteter/lekar kan stärka bandet till vuxna på skolan. Barn och vuxna kan bli mer uppmärksamma på ensamma barn och bjuda in till lek eller slussa in dem i leken. Något som också önskas är värdegrundsarbete/samarbetsövningar i klasserna/fritids.

Tillit vuxna:

Mer aktiva och intresserade vuxna är något som är tydligt i de flesta elevernas svar som frågor och uppmärksamar barn som mår dåligt. För att lära känna fler vuxna kan man

erbjuda gemensamma aktiviteter och andra samarbeten. Viktigt är att följa upp konflikter som uppstått.

Åter igen kommer det upp önskemål om fler aktiva vuxna ute på rasterna som kan bjuda på sig själva och ha kul ihop med barnen samt att de vuxna lyssnar, frågar och är engagerade.

3.2 Nya mål, insatser och åtgärder

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
Öka elevernas kännedom om värdegrundsord	Kuratoren kommer ta fram material till klasserna som de kommer jobba med under 2021	Främjande insats för att skapa medvetenhet kring skolans värdegrund.	Trygghetsgruppen kommer lyssna in personalens och elevernas åsikter efter avslutad aktivitet.
Öka medvetenhet om sociala mediers påverkan.	Arbetet är redan igång sedan läsåret 2018/2019 med mellanstadiet genom att fritidspedagoger/lärare/kuratorer har haft insatser i klasserna i form av diskussioner, filmer och värderingsövningar gällande vänskap och socialamedier. Detta fortlöper 2020/2021.	Färre kränkningar/mobbning via sociala medier och även i elevernas vardag utanför sociala medier.	Vi kommer att titta på typen av kränkings-anmälningar som kommer in och observera om det blir färre gällande sociala medier.
Öka medvetenhet om normer och genus.	Kurator föreläser och håller i värderingsövningar åk 4-6 under 2021.	Öka sitt normkritiska tänk och sin förståelse för olikheter, oskrivna regler och samhällets strukturer.	Återkoppling och utvärdering tillsammans med pedagogerna i klasserna genom dialog.
Öka och införa trivselaktiviteter på rasten	Pedagogerna i varje årskurs ansvarar olika veckor för minst två rastaktiviteter/vecka. En lunchrast samt en fm-rast. Schema upprättas av trygghetsgruppen och förankras i december på en pedagogisk kväll. Uppstart i januari 2021. Införa nya trivselaktiviteter som ex. hjärtedagen.	Att trivsel och trygghet ska öka hos eleverna och att ensamma elever har ett alternativ på rasterna.	Vid kommande kartläggning läsåret 2021/2022 kommer elevernas upplevda trygghet mätas.
Befästa elevinflytande vid upprättande av trivselregler.	På klassråden i november ska eleverna i varje klass ge förslag på trivselregler inför vt 2021. Sammanställningen av nya trivselregler görs i trygghetsgruppen i december 2020. Uppstart januari 2021.	Förankra skolans värdegrund och elevernas känsla av delaktighet.	Vid upprättande av nästa års trivselregler får eleverna samt personal reflektera kring hur trivselreglerna fungerat.
Förankra arbetsgången kring ny rutin vid kränkingsärenden.	Under september 2020 fick personalen en genomgång av kurator och trygghetsrepresentant gällande den nya planen och arbetsgången vid kränkingsärenden.	All personal ska vara väl förtrogna med rutinerna och syftet bakom.	Under personalmöten ht 2020 kommer trygghetsgruppen att undersöka hur personalen upplever den nya arbetsgången.
Öka elevernas medvetenhet kring personlig integritet	Temavecka kring "Mitt samtycke" oktober 2020.	Eleverna ska kunna veta och uttrycka var gränsen går kring sexuella handlingar och rätten till sin egen kropp.	Att man märker i skolans samtalsklimat att eleverna kan uttrycka var gränserna går samt be om hjälp vid behov.
Skapa en tydlig	Trygghetsteamet består av	Att likabehandlingsarbetet ska vara väl	I samband med revidering och

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
struktur i det systematiska arbetet kring likabehandling där all personal och alla eleverna är delaktiga i processen.	biträdande rektor, specialpedagog samt lärare och fritidspedagoger. Teamet har fortlöpande var tredje vecka där vi utvärderar och utvecklar arbetet med likabehandling. Teamet genomför kartläggningar och planerar insatser efter behov.	förankrat hos både personal, elever och vårdnadhavare genom tydliga rutiner och ett systematiskt arbetssätt.	upprättande av likabehandlingsplanen för teamet en fortlöpande dialog med personal och elever.

4 Bilaga 1: Begrepp och definitioner

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program. En pojke nekas arbeta med pärlplattor pga sitt kön.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar eleven på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker elevens värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både personal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i barngruppen och vill inte lugna ner sig, pedagogen ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på gården/rasterna. Han är hellre

ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Förskolans/skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger pedagogern. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när eleven, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

5 Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på förskolan för att han är den ende killen som valt att vara med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i förskolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sin skola för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföstad av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn/elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra barnen/eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Personalen avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De

menar ju inget illa". [trakasserier]

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några barn. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på slöjden med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra barn/elever ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från samlingen/klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar förskolan/skolan inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå här!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i förskolan/skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med och leka.
- James vill inte vända sig till sin pedagog eftersom pedagogen ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av

ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan/skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina kamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes barngrupp/klass. Hon blir sårad när de andra kamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

6 Bilaga 3

Bilagor:

Bilaga 1: Mårtenskolans trivselregler

Bilaga 2: Rutingång- enskilt samtal vid kränkning och uppföljningssamtal

Bilaga 3: Rutiner för akuta situationer

Bilaga 4: Rutingång- Anmälan om kränkande behandling

Bilaga 5: Skolans rutingång vid misstänkta kränkningar